

Література:

1. Біла книга національної освіти України / Акад. пед. наук України ; за ред. В. Г. Кременя. – К., 2009. – 156 с.
2. Котова С. А. Начальное образование в контексте программы ЮНЕСКО «Образование для всех»: российское видение : рекомендации по результатам научных исследований / С. А. Котова, О. А. Граничина, Л. Ю. Савинова ; под ред. акад. Г. А. Бордовского. – СПб. : Изд-во РГПУ им. А. И. Герцена, 2007. – 101 с.
3. Сухомлинський В. О. Вибрані твори в п'яти томах / В. О. Сухомлинський. – К. : Радянська школа, 1977. – Т. 4. – 640 с.
4. Сухомлинський В. О. Вибрані твори в п'яти томах / В. О. Сухомлинський. – К. : Радянська школа, 1977. – Т. 3. – 670 с.
5. Сухомлинський В. О. Вчити вчитися / В. О. Сухомлинський // Вибрані твори в п'яти томах / В. О. Сухомлинський. – К. : Радянська школа, 1977. – Т. 5. – С. 426–436.
6. Сухомлинський В. О. Розумова праця і зв'язок шкіл із життям / В. О. Сухомлинський // Вибрані твори в п'яти томах / В. О. Сухомлинський. – К. : Радянська школа, 1977. – Т. 5. – С. 53–69.
7. Сухомлинський В. О. Слово до учнів / В. О. Сухомлинський // Вибрані твори в п'яти томах / В. О. Сухомлинський. – К. : Радянська школа, 1977. – Т. 5. – С. 609–613.
8. Сухомлинський В. О. Сто порад учителю / В. О. Сухомлинський. – К. : Радянська школа, 1988. – 310 с.
9. Сухомлинський В. О. Урок і знання / В. О. Сухомлинський // Вибрані твори в п'яти томах / В. О. Сухомлинський. – К. : Радянська школа, 1977. – Т. 5. – С. 366–371.
10. Сухомлинський В. О. Школа і природа / В. О. Сухомлинський // Вибрані твори в п'яти томах / В. О. Сухомлинський. – К. : Радянська школа, 1977. – Т. 5. – С. 536–551.

Шкарупа Г.М.

*викладач образотворчих дисциплін
Коледжу мистецтв та дизайну КНУТД*

РОЗВИТОК КОНСТРУКТИВНОГО МИСЛЕННЯ В ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Анотація. Закон України про вищу освіту визначає як головну мету «підготовку конкурентноспроможного людського капіталу для високотехнологічного та інноваційного розвитку країни, самореалізації особистості, забезпечення потреб суспільства, ринку праці та держави у кваліфікованих фахівцях.» [1] Фахівцях, здатних забезпечувати і випереджати численні потреби ринку, створювати нові продукти, пропонувати нові товари та послуги належної якості. Окреслені очікувані ознаки сучасного фахівця, самим Законом тісно пов'язані із поняттям самореалізації особистості. Педагогіка ХХІ сторіччя розглядає «педагогічну підтримку» як один з перспективних і успішних векторів в моделюванні особистості. Педагогічна підтримка має за мету розкриття та розвиток суб'єктивного потенціалу людини. В.О. Сухомлинський неодноразово зауваживав, що розвиток особистості

є постійний і нескінченний процес. І в певному віці розвиток творчого потенціалу виступає не просто його вагомим складником, а запорукою правильного обраного професійного майбутнього. Цей аспект набуває особливої ваги в умовах професійної підготовки майбутніх дизайнерів в умовах мистецького коледжу, де студенти за віковими характеристиками – підлітки, що долають межу ранньої юності.

Наскільки складним чи неконтрольованим буде шлях студентів творчих ВУЗів до омріяної спеціальності, значною мірою залежить від стратегії закладу. методично вибудованої в педагогічному колективі. Спрямування до творчої самореалізації, розвиток особистості, яка прагне самовдосконалення, розвиток конструктивного мислення у дитини, учня, студента – важливі задачі і глибока, кропітка і послідовна робота, до якої долучаються всі учасники освітнього процесу, – без перебільшення їх можна віднести до тих фундаментальних проблем, над розв’язком яких замислюються педагоги, науковці та законодавці на протязі всієї історії людства.

Вступ. Проблемі розвитку конструктивного мислення приділяється багато уваги в численних роботах як вітчизних так і зарубіжних вчених. Загально відомо, що мислення – це процес узагальненого і опосередкованого пізнання дійсності. Мислення завжди продуктивне, тобто має собі мету виявити і здобути нові для людини знання. В педагогічній спадщині В.О.Сухомлинського ця тема посідає вагоме місце. Видатний педагог вважав, що заміна думки пам’яттю, яскравого сприйняття, спостереження за сутністю речей – заучуванням – великий порок, що позбавляє дитину живого розуму, та відбиває зрештою прагнення до навчання. Щоб не перетворити дитину на сховище для збереження знань та комору істин, правил та формул, треба вчити його мислити.[2, 109] Цей навик до продуктивного та конструктивного мислення є запорукою подальшої самореалізації особистості.

В умовах професійної підготовки майбутніх дизайнерів розвиток конструктивного мислення набуває особливого статусу, бо саме прагнення до дизайн-діяльності є певним маркером успішності вчасно започаткованих і делікатно скерованих процесів формування конструктивного мислення. «В кожній дитини думка розвивається своєрідними шляхами, кожен розумний та талановитий по-своєму. Немає жодної дитини бездарної і нездібної. Важливо, щоби цей розум, ця талановитість стали основою успіхів в навчанні, щоби жоден учень не навчався нижче рівня власних можливостей»[3, 89]

Виклад основного матеріалу. Спрямованість всієї сучасної освіти на індивідуальність здобувача освіти, підкреслена увага до його власної освітньої траєкторії з одного боку тягне за собою підвищення рівень вимог до педагогічної майстерності викладачів, з другого - без перебільшення є абсолютним проявом справедливості педагогічних новацій В.О.Сухомлинського, започаткованих в маленькій українській школі в другій половині минулого сторіччя. Викладач предметів професійного спрямування в мистецькому навчальному закладі повинен сьогодні не тільки передавати студентові певний багаж корисних знань та формувати певні уміння й навички, а – перш за все – мусить відчувати творчий та професійний потенціал кожного свого студента, його особисті уподобання, рівень художнього смаку та відчуття стилю – весь той природній талант та напрацьований почерк, який потребує дбайливого розвитку та постійного вдосконалення, для сприяння досягненням маленьких щоденних успіхів, для майбутнього професійного становлення, та сталого прогресу. «Дитина мислить образами, кольорами, звуками, але це не означає, що він повинен зупинитись на конкретному типі мислення. Образне мислення – необхідний етап для переходу до мислення поняттями.»[2, 114]

Професія дизайнера передбачає наявність та розвиток образного мислення, здатність до творчого пошуку та конструктивного аналізу. Прищепити смак до такого специфічного роду діяльності, дати не тільки знання про процесуальну послідовність, а створити умови для набуття власного особистісного досвіду подолання труднощів творчого та пошукового характеру, дати відчуття радості вдало знайденого дизайнерського рішення хай ще в студентській, але вже в самостійній роботі – найважливіші педагогічні завдання, які повинен вирішувати кожен викладач, що прагне пробуджувати в студентів любов до обраної професії. Так сьогодні могли б звучати настанови В.О.Сухомлинського до викладача нашого коледжу, тому що на початку третього тисячоліття – ранньої епохи інформаційних технологій - думки та спостереження Сухомлинського не втрачають своєї значущості та актуальності. Із бурхливого потоку щоденних та глобальних задач, які повсякчасно Він виокремлював і виносив на перший план – це виховання в дитині любові до труда, та формування навичок дієвого мислення. На ці фундаментальні якості особистості визначені видатним педагогом у наш час спирається В.П.Тименко досліджуючи процеси формування конструктивних умінь особистості на етапі початкової школи. Варто зауважити, що він розглядає ці явища комплексно – від конструювання в прикладному значенні до формування конструктивного ставлення, та продовжуючи цей напрям до розвитку дизайн-мислення. «Для формування конструктивної особистості важливо, щоб інформація сприймалася у педагогічно-доцільному середовищі, яке сприяє повноцінному формуванню і розвитку інформаційної культури особистості, кінцевим результатом чого є конструктивні уміння особистості» [4, 20]

Н.М.Латиш [6] відносить становлення творчої особистості в навчально-виховному процесі до найважливіших питань в контексті розв'язання першочергових задач сучасної вітчизняної психолого-педагогічної галузі.

Сухомлинський вважав, що це найважливіші завдання, що стоять перед освітою, можуть бути вирішені через процес духовного єднання вихователя і вихованців в своїх прагненнях, їхніх ідеалах, інтересах, думках. Залученість вихованця – учня чи студента – до цих процесів є першочерговою умовою.

На заняттях з рисунку чи креслення, перспективи чи живопису студент повинен не тільки виконувати конкретне завдання, але й відчувати як саме ці знання, вміння та навички знадобляться йому в подальшій професії. Як саме він зможе перетворити ці вузькі знання з одної дисципліни в свій майбутній професійний успіх. Йому треба не тільки ставити точечні завдання, але й «брати його в партнери» в створенні чи обговоренні нових навчальних програм чи оновленні існуючих. Тому що в умовах професійної підготовки майбутніх дизайнерів розвиток творчих здібностей і важливих навичок неможливий без активної участі студента. При відсутності його ініціативи зусилля педагога залишаться марними, а задачі, що стоять перед галуззю – друкованими словами. Тому кожен хороший педагог, задіяний в підготовці майбутніх дизайнерів, накопичує і вдосконалює власні прийоми та інструменти підживлення зацікавленості студента, та дієвих способів ефективної педагогічної підтримки. Тут дуже важливі ситуації успіху, ситуації підвищення статусу вихованця, ситуації значимості його особистих "внесків" у вирішення загальних завдань, створення умов для самореалізації особистості тощо. В сучасних дослідженнях і публікаціях, в педагогічній пресі і на батьківських форумах методики і прийоми педагогічної підтримки визивають живий інтерес і обговорення. Проте, в такому процесі, як професійне становлення студента найбільш ефективних результатів можна досягти, коли принцип педагогічної підтримки є стратегічним принципом закладу. «Педагогічна ідея – зазначав В.О. Сухомлинський - це крила, на яких

парить колективна творчість. Ідея надихає колектив, і починається саме цікаве і саме нужне в шкільному житті – колективна дослідницька робота» [5, 93].

Висновки. Творчі здібності особистості, її конструктивне ставлення не тільки до тої конкретної задачі, яку треба виконати на оцінку, а до світу, в якому ми живимо, до стосунків, в які залучаємось, здатність переносити принципи аналізу будови і сприйняття – можна вважати плодами, що визрівають з одного кореня.

Буди дбайливим садівником в цьому процесі – висока і почесна місія педагога. Виховання нового покоління українських дизайнерів передбачає перш за все високу педагогічну майстерність викладачів, дотичних до цього процесу, та вимагає від всіх учасників навчального процесу серйозної та кропіткої роботи. Керуючись принципами наступності і послідовності в процесі формування та розвитку особистості як в межах окремого життя, так і узагальнюючи дослідження на ціле покоління, педагог-практик шукатиме порад і рекомендацій у досвіді визнаних авторитетів та класиків педагогічної думки. Педагогічна спадщина В.О.Сухомлинського не втрачає своєї актуальності і сьогодні. Його міркування дають нам камертон для аналізу результатів власної роботи. «Близкість педагогічного труда до наукового дослідження полягає передусім у аналізі фактів і необхідності передбачувати–писав В.О. Сухомлинський – Вчитель, що не вмів або не бажає проникати подумки в глибину фактів та причинно-наслідкових зв'язків між ними, перетворюється на ремісника, а його праця при відсутності уміння передбачати стає мукою: вчитель мучає дітей та мучається сам» [7, 2]

До свого найкращого уроку вчитель готується все життя....

Література:

1. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Сухомлинский В.А. Сердце отдаю детям. - К., «Радянська школа», - 1969
3. Сухомлинский В.А. О воспитании. – М., «Политиздат», - 1973
4. Тименко В.П. Початкова дизайн-освіта: теорія і практика формування конструктивних умінь особистості/ В.П.Тименко; Ін-т педагогіки АПН України. – К.: Пед. Думка, 2010. – 380с.
5. Сухомлинский В.А. Павлышевская средняя школа. – М.: «Просвещение», 1969
6. Латиш Н.М. Особливості конструктивного мислення молодших школярів у процесі розв'язання творчих геометричних задач/ Н.М.Латиш// Актуальні проблеми психології. Т.12. Психологія творчості. Вип. 16 Електронний ресурс <http://www.apppsychology.org.ua/data/jrn/v12/i16/29.pdf>
7. Сухомлинский В.А. Разговор с молодым директором – «Народное образование», 1965-1966